

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 390/2022-5

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 1 T 63/2019 z 11. septembra 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na obhajobu a práva na spravodlivé súdne konanie rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 T 63/2019 z 11. septembra 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“). Sťažovateľ zároveň žiada, aby mu ústavný súd ustanovil právneho zástupcu, pretože v konaní pred ústavným súdom musí byť sťažovateľ zastúpený advokátom.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľ bol napadnutým rozsudkom odsúdený podľa § 208 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov za trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby na trest odňatia slobody v trvaní 4 rokov a 8 mesiacov. Odvolací súd (6 To 133/2019) zamietol sťažovateľovo odvolanie a zvýšil mu uložený trest na 9 rokov. Napokon dovolací súd (4 Tdo 67/2020) 28. decembra 2020 jeho dovolanie odmietol.

II. Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti namieta, že na hlavnom pojednávaní okresný súd prijal jeho vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), t. j. vyhlásenie o vine zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe. Sťažovateľ pritom tvrdí, že disponuje znaleckým posudkom MUDr. Denisy Mészárosovej, v ktorom táto konštatovala, že v čase spáchania skutku boli jeho ovládacie schopnosti významne znížené. Sťažovateľ sa preto domnieva, že okresný súd mal v napadnutom konaní ustanoviť znalca z odboru psychiatrie na posúdenie, či bol (sťažovateľ) vôbec spôsobilý urobiť vyhlásenie podľa § 257 Trestného poriadku.

4. V tom, že okresný súd neustanovil do konania znalca na posúdenie jeho spôsobilosti pred vyhlásením o jeho vine, videl sťažovateľ porušenie svojho práva na obhajobu a na spravodlivé súdne konanie.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

K namietanému porušeniu označených práv okresným súdom:

6. Z čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

7. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám

zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

8. Z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že napadnutý rozsudok okresného súdu bol predmetom súdneho prieskumu realizovaného odvolacím súdom aj na základe sťažovateľom podaného odvolania. Konanie o tomto odvolaní bolo skončené sťažovateľom nenapadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu. Pre rozhodnutie ústavného súdu o sťažovateľom namietanom porušení jeho základného práva na obhajobu a jeho práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým rozsudkom okresného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia sťažovateľom označených práv napadnutým rozsudkom okresného súdu. Na prerokovanie sťažovateľovej ústavnej sťažnosti teda nemá ústavný súd danú právomoc, preto ju bolo potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku rozhodnutia)].

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

9. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľa a s tým súvisiacu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musel ústavný súd v prvom rade pristúpiť k preskúmaniu toho, či ústavná sťažnosť sťažovateľa nie je oneskorená, zjavne neopodstatnená, resp. či ústavný súd má právomoc ju preskúmať. Jednou z podmienok, ktorých splnenie je nevyhnutným predpokladom na to, aby ústavný súd mohol ustanoviť právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, je to, že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

10. Povedané inak, na to, aby ústavný súd mohol rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak okrem iného je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie a ústavná sťažnosť nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená.

11. Ak teda ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade nemá právomoc na jej prejednanie, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. To znamená, že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd zároveň poznamenáva, že sťažovateľ vo svojej žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu ani žiadnym spôsobom nedeclaroval svoje majetkové pomery. Keďže ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľa pre nedostatok právomoci ústavného súdu, je preto zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 252/2019).

12. Pretože nebol splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel (bod 2 výroku rozhodnutia).

13. Napriek tomu, že sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti nenamietal postup a rozhodnutie odvolacieho súdu a dovolacieho súdu, ústavný súd dodáva, že jeho potenciálnu ústavnú sťažnosť smerujúcu proti rozhodnutiu odvolacieho súdu by musel odmietnuť tiež pre nedostatok právomoci ústavného súdu (pre možnosť podania dovolania, ktorú využil, pozn.). Odmietnuť by musel aj jeho potenciálnu ústavnú sťažnosť proti rozhodnutiu dovolacieho súdu, a to pre oneskorenosť [§ 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde], pretože, ako aj sám sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti uviedol, dovolací súd rozhodol ešte 28. decembra 2020 a lehota na podanie ústavnej sťažnosti je dva mesiace od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia (§ 124 zákona o ústavnom súde), čo aj s ohľadom na podanie aktuálnej ústavnej sťažnosti sťažovateľa (14. júla 2022) časovo nevychádza.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu